

Vooruitblik Energie & Klimaat 2025

Speerpunten programma Energie & Klimaat over de jaarschijf 2025

Januari 2025

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Speerpunten 2025	5
Financiële prognose 2025.....	7
Doorkijk 2025 organisatorisch.....	8
<i>Na de CDOKE regeling</i>	<i>8</i>
Tijd.....	9
Globale planning 2025	9
Risico-inventarisatie.....	10

Inleiding

Op [12 mei 2020](#) heeft uw gemeenteraad ingestemd met een [raadsvoorstel](#) over het Programma Energie & Klimaat van 2020 - 2025. Bij de besluitvorming is een [amendement](#) aangenomen waarin het college wordt opgeroepen "om de raad jaarlijks te voorzien van een voortgangsrapportage waarbij ingegaan wordt op de stand van zaken van het programma Energie & Klimaat voor tenminste de volgende indicatoren: Geld, Organisatie, Kwaliteit, Informatie en Tijd (GOKIT)".

Daarnaast willen wij u informeren over de speerpunten van ons beleid aangaande Energie en Klimaat voor het jaar 2025, het laatste jaar binnen dit programma. In deze Vooruitblik Energie & Klimaat 2025 blikken we vooruit op de inhoudelijke onderwerpen waarmee we aan de slag gaan en de benodigde financiële middelen toegespitst op drie inhoudelijke onderwerpen, warmte, energie en klimaatadaptatie.

Warmte betreft het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving. Hieronder valt onder andere het in kaart brengen hoe men in de gemeente Staphorst de gebouwen kan verwarmen als het isoleren van de huizen.

Energie betreft het energieneutraal maken van de gemeente Staphorst. Het stimuleren van lokaal eigendom met betrekking tot windmolens en het onderzoeken van de mogelijkheden van de opwek op rijksgronden (OER) maken onderdeel uit van het onderwerp energie.

Klimaatadaptatie betreft het aan het veranderende klimaat aanpassen van de gemeente Staphorst. Hieronder valt bijvoorbeeld het plaatsen van regentonnen middels RIVUS en het vergroenen van schoolpleinen.

Er is sprake van verschillende ontwikkelingen op lokaal, regionaal, provinciaal en landelijk niveau die van invloed zijn op de uitvoering van de werkzaamheden.

Lokaal

Omgevingsvisie

Het huidige Programma Energie en Klimaat loopt van 2020 tot en met 2025. Om de budgetten voor de volgende jaren vast te stellen moet er helderheid zijn over de werkzaamheden ten tijde van het vaststellen van de kadernota. Er wordt op dit moment gewerkt aan het ontwikkelen van een Omgevingsvisie. Onder de Omgevingsvisie zullen programma's worden geschreven voor de fysieke beleidsvelden. De exacte indeling van de programma's nog niet bekend. Duidelijk is wel dat energie en klimaat hier onderdeel van zal uitmaken. Als overbrugging van het huidige programma naar de Omgevingsvisie komen we met een voorstel.

Personeel

De komende jaren blijft er sprake van een krappe arbeidsmarkt op het vlak van energie en klimaat. Onder andere door de groeiende vraag naar expertise en de beperkte beschikbaarheid van hoogopgeleid personeel wordt het aantrekken en behouden van personeel een steeds complexere uitdaging. Tegelijkertijd zien we dat gemeenten, gesteund door de [CDOKE-regeling](#), hun capaciteit voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid willen uitbreiden. Gemeenten vissen daarbij in dezelfde vijver. Gelet op de huidige capaciteit is inhuur van extern personeel nodig voor een aantal onderwerpen. Tegelijkertijd zullen de tarieven voor externe inhuur waarschijnlijk flink stijgen.

Regionaal

Agenda energietransitie West-Overijssel

De provincie Overijssel heeft de regie van gemeenten overgenomen ten aanzien van windmolens en zonneparken (link). Hiermee is een grote pijler onder de RES weggevallen. Ondanks deze ontwikkelingen hebben de gemeenten in de RES West Overijssel aangegeven de samenwerking voort te willen zetten. Dit

omdat regionale afstemming en samenwerking essentieel is voor het realiseren van energietransitie opgaven. Dit vereist namelijk voortdurende afstemming van lokale en regionale plannen, gezamenlijke verantwoordelijkheid en integratie van energievraagstukken in ruimtelijke planning. De samenwerking moet zich blijven aanpassen aan snelle ontwikkelingen in techniek, economie en wetgeving. Het initiatief is daarom om de RES om te zetten naar een Agenda Energietransitie West Overijssel.

Provinciaal

Energievisie Overijssel

De Energievisie Overijssel is een strategisch plan dat de provincie Overijssel helpt om haar energievoorziening te verduurzamen en bij te dragen aan de klimaatdoelen uit de Klimaatwet. De Provincie Overijssel heeft de Energievisie geschreven als vertrekpunt voor de periode na 2030. In de Energievisie wordt gekeken naar een aangepast energiegebruik, energiemix en energiesysteem, waarbij gebaseerd op vijf startprincipes de keuzes worden gewogen. Dit zijn robuustheid en efficiëntie, lokale kansen, duidelijke keuzes, zuinig en multifunctioneel en proportionele bijdrage aan een Klimaatneutraal Nederland.

Landelijk

Energiewet

De Energiewet vormt het wetgevingskader voor de veranderende elektriciteits- en gasmarkt en de transitie van energiesystemen naar een duurzame en betrouwbare energievoorziening in Nederland. Het doel is om de energieproductie en -distributie te verduurzamen, de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en bij te dragen aan de nationale klimaatdoelen. De wet biedt kaders voor de energiemarkt, inclusief de rol van netbeheerders, de invoering van CO₂-reductieprogramma's en de stimulering van hernieuwbare energiebronnen zoals zonne- en windenergie. Daarnaast worden regels voor de efficiëntie van energiegebruik, het beheer van energie-infrastructuur en de bescherming van consumenten vastgelegd. De wet is een stap richting een toekomstbestendige energiemarkt. De nieuwe wet neemt onnodige verschillen tussen regelgeving voor gas en elektriciteit weg. Dat is nodig om te kunnen doorpakken met de energietransitie. Ook worden enkele Europese regels doorgevoerd.

Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw)

De Wgiw stelt gemeenten in staat om de transitie naar duurzame warmtevoorzieningen te ondersteunen en te versnellen. Met de Wgiw wordt het warmteprogramma een verplicht programma onder de Omgevingswet. De wet biedt gemeenten instrumenten om plannen voor de verduurzaming van de warmtevoorziening te ontwikkelen en uit te voeren, zoals het vaststellen van warmteplannen en het stimuleren van alternatieve warmtebronnen zoals warmtepompen en geothermie. Gemeenten kunnen ook verplichtingen opleggen aan eigenaars van gebouwen om over te stappen op duurzame verwarmingssystemen. Het doel is om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en bij te dragen aan de klimaatdoelen van Nederland, waaronder het behalen van CO₂-reductie.

Speerpunten 2025

Warmte

Warmteprogramma

Met de inwerkingtreding van de Wet Gemeentelijke instrumenten Warmtetransitie (WGiW) wordt het warmteprogramma een verplicht programma onder de Omgevingsvisie. Elke gemeente moet daarom (naar verwachting uiterlijk) eind 2026 een warmteprogramma vaststellen. We kijken welke alternatieven voor aardgas binnen de gebouwde omgeving kansrijk zijn en welke rol de gemeente Staphorst inneemt.

Lokale aanpak isolatie

Om het isolatietempo te versnellen heeft het Rijk het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) opgezet. Onderdeel van dit programma is de Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie (Spuk LAI). Het doel hiervan is om slecht geïsoleerde woningen te verduurzamen. Woningeigenaren van slecht geïsoleerde woningen kunnen in Staphorst gebruik maken van de subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie. We evalueren de subsidieregeling en passen deze waar nodig aan.

Energiearmoede

Om mensen in energiearmoede te ondersteunen heeft het Rijk de Specifieke Uitkering Energiearmoede ter beschikking gesteld. Op dit moment kunnen mensen gebruik maken van een energiecoach en kleine energie- en warmtebesparende maatregelen. In 2025 zal gekeken worden hoe we deze groep beter kunnen bereiken en ondersteunen.

Doe-het-zelfsubsidie

In 2023 is de regeling voor de Doe-het-zelfsubsidie vastgesteld. Deze is bedoeld voor isolatiemaatregelen die inwoners zelf hebben toegepast in hun woning. Deze subsidie is de 'evenknie' van de rijkssubsidie ISDE, maar dan voor doe-het-zelvers. In 2025 loopt deze regeling door en evalueren we de subsidieregeling.

Soortenmanagementplan (SMP)

Door het isoleren van de spouwmuur en/of het dak van woningen raken regelmatig vogels of vleermuizen hun plek kwijt of worden ze zelfs gedood. De Omgevingswet beschermt gebouwbewonende soorten zoals de vleermuis, huismus en gierzwaluw. Dat betekent dat het verboden is om deze dieren te doden of om hun verblijfplaats aan te tasten. Bij de traditionele manier van isoleren is dit mogelijk het geval. Deze manier van isoleren is daarom niet zondermeer toegestaan.

Wel kunnen woningeigenaren hun huis natuurvriendelijk laten isoleren door gespecialiseerde bedrijven. Dit is een kortetermijnaanpak. Voor de lange termijn is een soortenmanagementplan (SMP) nodig. Een SMP is een biodiversiteitsplan op basis van uitgebreid ecologisch onderzoek. In dat plan staan maatregelen om te voorkomen dat de aanwezige beschermde soorten worden gedood of verwond. Dankzij het SMP kan de gemeente verder met grootschalig verduurzamen. In 2025 verkennen we in hoeverre dit SMP kunnen opstarten.

Communicatie

Er wordt op het moment gebruik gemaakt van een Duurzaam bouwloket, Staphorst Bespaart en de eigen website. Sinds 01-01-2021 zijn wij via een provinciale aanbesteding aangesloten bij het Duurzaam bouwloket. Het Duurzaam bouwloket helpt bewoners in het verduurzamen van hun woning. Daarnaast is er sprake van Staphorst Bespaart in een samenwerking met verschillende ondernemers binnen de gemeente Staphorst. Ook op de eigen website is informatie te vinden met betrekking tot energie en klimaat. In 2025 evalueren we deze verschillende kanalen. Is dit de beste manier is om onze bewoners te helpen of is er sprake van overmaat? We willen op uniforme wijze communiceren.

Energie

Programmeringsafspraken

Het college van burgemeester en wethouders heeft op 5 november 2024 besloten dit gemeentelijke proces te beëindigen. Vanaf dat moment concentreert het college zich op de uitvoering van de programmeringsafspraken. Daarnaast gaat het college onderzoeken welke rol de gemeente in kan nemen ter stimulering van lokaal eigendom.

OER

In 2023 deed het RES-verband mede namens Staphorst een aanvraag bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat om deel te nemen aan het programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER). Voor de gemeente Staphorst gaat het om de rijksgronden langs de A28/A32. Naar aanleiding van onze aanvraag wordt deze locatie per 2025 aan het programma OER toegevoegd. Half oktober 2024 startte de voorverkenningfase van het programma OER van Rijkswaterstaat waarbij zij de samenwerking met gemeenten uit de regio opzoeken. Deze wordt rond april 2025 afgerond. Indien er een positief beeld uit de voorverkenning komt, dan kan de gemeente Staphorst besluiten deel te nemen aan de verkenningfase die direct hieropvolgend start.

Ontwikkeling Circulair Energielandschap (CEL)

Het ontwerpbestemmingsplan voor de ontwikkelingen van Van Reel en Hooikammer is december 2023 ter inzage gelegd. In Q1 van 2025 wordt de herziening van het bestemmingsplan ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Tijdens de terinzageperiode kunnen belanghebbenden nog een beroep indienen. In vervolg daarop zal de visie ontwikkeld worden voor de verdere ontwikkeling van het CEL.

Netcongestie

Ook de gemeente Staphorst heeft te maken met netcongestie, vooral op hoogspanning. Daardoor kunnen met name grootverbruikers (bedrijven) niet uitbreiden. Met de nieuwe hoogspanningskabel (DON-West) en een nieuw onderstation in Zwolle, wordt de capaciteit fors verhoogd (realisatie 2029-2032). We kijken ook 2025 mee in het planologisch proces.

Om congestie bij kleinverbruikers te voorkomen, werken de gemeente Staphorst en Enexis aan de versnellingsopgave netverzwaring voor het LS/MS net (de buurtaanpak). Het is de bedoeling dat Enexis in 2026 start met de buurtaanpak. In 2025 wordt de samenwerking verder uitgewerkt.

Daarnaast wordt er onderzocht wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot het laten uitvoeren van een netimpactanalyse.

Klimaatadaptatie

RIVUS

RIVUS is een samenwerkingsverband tussen gemeenten en waterschappen, die plannen op het gebied van klimaatmaatregelen te ondersteunen. We werken in RIVUS-verband samen aan een stimuleringsregeling. Inwoners kunnen dan subsidieaanvragen voor het uitvoeren van klimaatadaptatieve maatregelen.

Subsidie groene schoolpleinen

We evalueren in Q1 2025 de subsidie groene schoolpleinen en kijken naar een mogelijk vervolg ervan. Verder onderzoeken we in 2025 of en hoe we klimaatadaptatie kunnen inbedden in nieuwbouw- en/of herontwikkelingsprojecten.

Financiële prognose 2025

Voor het programma Energie en Klimaat zijn de volgende financiële middelen beschikbaar:

- Door gemeenteraad beschikbaar gesteld budget uit de reserve zonder bestemming. Voor 2025 is door de gemeenteraad een budget van € 603.000 beschikbaar gesteld. Oorspronkelijk was de geraamde onttrekking € 703.000 uit de reserve zonder bestemming voor E&K.
- CDOKE-gelden: vanaf 2023 komen wij in aanmerking voor gelden vanuit de CDOKE-regeling (tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid). Deze gelden mogen alleen gebruikt worden voor apparaatskosten die bijdragen aan reductie van CO₂-uitstoot en/of aan de opwek van duurzame energie. Voor 2025 ontvangen wij € 322.323. Het bedrag per jaar moet uiterlijk binnen twee kalenderjaren volgend op het jaar van uitbetaling worden besteed. Het restant van 2023 en 2024 (€ 253.714 d.d. 20-01-2025) is dus ook beschikbaar in het jaar 2025. Wanneer we loonkosten van enkele van de medewerkers in dienst al van de kosten aftrekken, dan is er nog € 445.000,- beschikbaar.
- SpUk Lokale Aanpak Isolatie: hiervoor hebben we bedrag over van € 963.634 (d.d. 20-01-2025). Deze middelen zijn bedoeld voor isolerende maatregelen voor woningen met een WOZ-waarde onder de € 429.300 en een lage energetische waarde. Het budget moet binnen 3 jaar worden besteed.
- SpUk Aanpak Energiearmoede: Er is een bedrag van € 154.904 (d.d. 20-01-2025) over wat bedoeld is voor maatregelen om energiearmoede tegen te gaan.

Daarnaast is er sprake van een reserve duurzaamheid waarin de niet gebruikte middelen die ter beschikking waren gesteld door de gemeenteraad in terecht komen. De stand van de reserve is per 01-01-2025 € 1.082.547,67.

In onderstaand overzicht een raming voor de besteding van de hierboven genoemde middelen.

Project	Prognose inzet incidentele middelen Energie en Klimaat	Prognose inzet CDOKE budget	Prognose inzet SpUk Lokale Aanpak Isolatie	Prognose inzet SpUk Aanpak Energie-
Beschikbaar budget	€ 603.000	€ 445.000	€ 963.634	€ 154.904
Warmteprogramma (waaronder LAI en energiearmoede)	€ 12.500	€ 89.000	€ 270.000	€ 154.904
Doe-het-zelf-subsidie	€ 0	€ 0	€ 20.000	€ 0
Netcongestie	€ 68.000	€ 0	€ 0	€ 0
Ontwikkeling circulair energielandschap	€ 100.000	€ 0	€ 0	€ 0
Energieloket, Staphorst bespaart en energieadvies	€ 90.000	€ 45.000	€ 0	€ 0
Programmeringsafspraken	€ 97.500	€ 134.000	€ 0	€ 0
Klimaatadaptatie	€ 150.000	€ 0	€ 0	€ 0
Inhuur extern personeel	€ 75.000	€ 177.000	€ 0	€ 0
Communicatie en ondersteuning algemeen	€ 10.000	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 603.000	€ 445.000	€ 290.000	€ 154.904

Doorkijk 2025 organisatorisch

Hieronder vindt u een overzicht van de ontwikkelingen voor de komende jaren.

Uitkering uitvoering klimaat- en energiebeleid

De Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) heeft - in opdracht van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) – een [onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringslasten van het klimaatakkoord](#). De conclusie is dat “kleine gemeenten, vanaf 2024, 8 – 9 extra FTE nodig hebben om uitvoering te kunnen geven aan het klimaatakkoord. Daarnaast zijn er substantiële materiele kosten, vooral voor technisch onderzoek. De wijkgerichte aanpak om de gebouwde omgeving te verduurzamen (het opstellen en uitvoeren van wijkuitvoeringsplannen) brengt de hoogste kosten met zich mee. Dat komt omdat gemeenten uiteindelijk aan veel verschillende wijken tegelijkertijd werken. Ook gemeentebrede communicatie, zonneweides en windmolenparken vergen relatief veel inzet”.

Omliggende gemeenten schalen inmiddels hun personele bezetting op. Hiermee sorteren zij voor op de [uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid](#). Tot en met 2025 komt de gemeente Staphorst volgens de [CDOKE-regeling](#) in aanmerking voor de uitkering van de volgende bedragen. Vanuit deze uitkering kunnen we vaste en ingehuurde capaciteit financieren. In 2025 is dit een budget van € 322.323.

Het cluster Energie en Klimaat bestaat uit drie ingehuurde en twee vaste medewerkers: een strategisch adviseur, een beleidsadviseur, een beleidsmedewerker en twee projectleiders. Veel werkzaamheden hebben een structureel karakter en we willen kennis en kunde behouden voor de organisatie. Daarom streven wij ernaar zoveel mogelijk gebruik te maken van vaste medewerkers in het team. In 2025 blijven we daarvoor werven. De CDOKE-middelen bieden ons daartoe de mogelijkheid. Daarnaast biedt het budget ruimte voor aanvullende externe inhuur. Gelet op de huidige capaciteit is inhuur van extern personeel nodig voor een aantal onderwerpen. In het komende jaar zijn de projectleider Circulair Energielandschap, de projectleider warmtetransitie en de strategisch adviseur extern ingehuurd.

Na de CDOKE regeling

De CDOKE-regeling loopt voorlopig tot 31 december 2025. Vanuit het rijk is toegezegd dat de uitkering zal doorlopen tot en met 2030. In overleg met de provincie zijn zowel de lasten als de opbrengsten structureel in de begroting opgenomen ter hoogte van het uitgekeerde bedrag van 2023 (€ 303.121).

Krappe arbeidsmarkt

De komende jaren blijft er sprake van een krappe arbeidsmarkt. Tegelijkertijd zien we dat gemeenten, gesteund door de [CDOKE-regeling](#), hun capaciteit voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid willen uitbreiden. Gemeenten vissen daarbij in dezelfde vijver. Het wordt dus waarschijnlijk moeilijker om personeel te werven. Tegelijkertijd zullen de tarieven voor externe inhuur flink stijgen.

Tijd

Globale planning 2025

Project	Q1	Q2	Q3	Q4
Warmteprogramma				
Isolatieprogramma				
Lokale isolatieregeling				
Energiearmoede				
Energieloket, Staphorst bespaart en energieadvies				
Doe-het-zelf-subsidie				
Soortenmanagementplan				
Programmeringsafspraken, lokaal eigendom				
OER				
Circulair energielandschap				
Netcongestie				
Klimaatadaptatie				
Programma Energie en Klimaat				

	Bestuursopdracht in B&W
	Startnotitie in Raad
	Participatieproces
	Uitvoering project
	Besluitvorming (B&W en / of raad)

Risico-inventarisatie

Risico	Kans (1 t/m 3)	Gevolg (1 t/m 3)	Score	Beheersmaatregel
Wijzigingen in beleid hogere overheden	3	3	9	- Terugkijkend op de afgelopen jaren, moeten we concluderen dat dit een gegeven is waar we mee om moeten gaan.
Te weinig uitvoerend personeel binnen energietransitie	3	3	9	- Dit is een landelijk aandachtspunt. Wordt versterkt door de CDOKE regeling. - In West-Overijssel wordt op verschillende onderwerpen samengewerkt om de personele lasten te drukken.
We kunnen geen extern personeel vinden	2	3	6	- Op zoek gaan binnen eigen netwerken. - Planning en prioriteit periodiek evalueren en mogelijk herzien.
Intern personeelsverloop	2	3	6	- Planning en prioriteit periodiek evalueren en mogelijk herzien. - Projectmatig werken en duidelijk vastleggen wat loopt en speelt, zodat nieuwe medewerkers verder kunnen.
Netcongestie	3	3	9	- Dit is een landelijk probleem. Netbeheerders werken aan uitbreiding van het netwerk. Als gemeente kunnen we kijken naar slimme oplossingen, zoals bijvoorbeeld een Smart Energy Hub. - Als gemeente kunnen we een plan maken waarbij we inventariseren wat de elektriciteitsbehoefte is de komende 10 tot 20 jaar en hierop gericht afspraken maken met netbeheerders.